

УДК 340.1

Ольга Колич

Національний університет “Львівська політехніка”,
кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри теорії права та конституціоналізму
Навчально-наукового інституту права,
психології та інноваційної освіти
Olha.I.Kolych@lpnu.ua
ORCID: 0000-0002-6772-4877
Researcher ID V-9745-2017

Валерій Данів

Національний університет “Львівська політехніка”,
студент Навчально-наукового інституту права,
психології та інноваційної освіти

СИСТЕМА ПРАВОСУДДЯ В УКРАЇНІ ТА ПРОБЛЕМИ ЇЇ ФУНКЦІОНУВАННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

<http://doi.org/10.23939/law2022.35.074>

© Колич О., Данів В., 2022

Здійснено загальнотеоретичний аналіз діяльності судів, порушено проблематика правосуддя та діяльності Вищої ради правосуддя в сучасний період воєнного стану в Україні. Розглянуто особливості діяльності Вищої ради правосуддя як єдиного державного органу, що покликаний вносити подання про призначення судді на посаду, ухвалювати рішення стосовно порушення суддею чи прокурором вимог щодо несумісності, ухвалювати рішення про звільнення судді з посади, надавати згоду на затримання судді чи утримування його під вартою.

Розглянуто правосуддя як функцію держави та як судову діяльність.

Виокремлено основні проблеми діяльності правосуддя у період воєнного стану, зокрема проблеми підсудності судів; недостатність осіб, призначених на посаду судді (не вистарчає приблизно 28 % суддів), проблеми дистанційної участі у судових засіданнях (дана проблема набула актуальності в період пандемії COVID-19 і залишається відкритою в період воєнного стану).

Зазначається, що Вища рада правосуддя є незалежним та автономним органом, який тісно співпрацює з іншими державними органами. Основною проблемою діяльності Вищої ради правосуддя в умовах воєнного стану є відсутність повноважного її складу та значні труднощі з його формуванням.

Наголошено, що навіть за таких умов даний орган продовжує працювати, зокрема ініціює політико-правову реакцію міжнародної спільноти на військові злочини росії в Україні, консолідує зусилля щодо збирання доказів для покарання загарбників, ініціює заходи, пов'язані із врегулюванням проблем функціонування судової влади, налагоджує та координує співпрацю з іноземними партнерами щодо надання гуманітарної допомоги Україні, організовує допомогу українським воїнам та тимчасово переміщеним громадянам.

Акцентовано на тому, що, незважаючи на відсутність повноважного складу Вищої ради правосуддя, в умовах воєнного стану ВРП продовжує працювати в межах повноважень, які має змогу реалізувати.

Ключові слова: правосуддя, суд, Вища рада правосуддя, воєнний стан.

Постановка проблеми. Питання діяльності судової гілки влади, організаційно-правові аспекти її забезпечення, проблеми функціонування та шляхи їх вирішення а також напрями вдосконалення правосуддя є перманентно актуальними питаннями дослідження, оскільки правосуддя покликано відновлювати справедливість, захищати права та інтереси фізичних та юридичних осіб, виконувати важливу правореалізаційну, охоронну, правозабезпечувальну та інші функції держави. Поряд із раніше наявними проблемами діяльності судової гілки влади, період воєнного стану ставить на порядок денний нові виклики, детальний аналіз яких дасть змогу подолати актуальні проблеми забезпечення правосуддя.

Аналіз дослідження проблеми. У юридичній науці існує ряд досліджень, присвячених діяльності судової гілки влади. Питанню правосуддя були присвячені праці багатьох вітчизняних та зарубіжних дослідників, серед яких важливе місце займають роботи: О. Бакумова, Т. Гудзь, М. Макарчук, С. Демський, В. Ковальський, А. Колодій, О. Кулик, А. Олійник, І. Опришко, Г. Шпиталенко та інші.

Мета статті – загальнотеоретична характеристика системи правосуддя в Україні, зокрема Вищої ради правосуддя в системі державних органів та виявлення проблем їхньої діяльності в період воєнного стану.

Виклад основного матеріалу. Стаття 1 Конституції України проголошує, що Україна є суверена і незалежна, демократична, соціальна, правова держава [4]. При виконанні проголошених конституційних функцій органи державної влади виконують завдання з контролю, захисту й охорони прав людини, інтересів громадянського суспільства та захисту самої держави, національної безпеки, суверенітету, цілісності. Проте передусім держава взяла на себе обов'язок охороняти людину і суспільство від негативних проявів та соціальних відхилень. Отже, уповноважені державні органи мають дбати, насамперед, про охорону та захист людини як найвищої цінності. Здійснюють вони свої завдання у правомірний спосіб шляхом професійної юридичної діяльності [7, с. 652].

Правосуддя – це особлива владна функція у державі, що здійснюється від її імені судом через розгляд і вирішення в судових засіданнях адміністративних, господарських, цивільних справ стосовно спорів про права та інтереси громадян, громадських об'єднань, підприємств, установ, організацій і кримінальних справ із засудженням осіб, винних у вчиненні злочину, або виправданням невинних. Кожному громадянину в Україні гарантується право на захист у суді його порушених прав і свобод (ст. 55 Конституції) [7, с. 653]. Ми погоджуємося з цим визначенням, в якому автор змістовно дав характеристику правосуддю.

Правосуддя – це винятково судова діяльність. Суди, згідно з Конституцією України, є самостійною гілкою влади і діють незалежно від законодавчої та виконавчої влади (ст. 6 Конституції). Делегування функцій судів, а також привласнення цих функцій іншими органами чи посадовими особами не допускається. Судова діяльність поширюється на всі правовідносини, що виникають у державі [7].

Звернення до суду за захистом конституційних прав і свобод людини й громадянина безпосередньо на підставі Конституції України гарантується ч. 3 ст. 8. Водночас, згідно з ч. 1 ст. 7 Закону України від 02.06.2016 “Про судоустрій і статус суддів”, кожному гарантується захист його прав, свобод та інтересів у розумні строки незалежним, безстороннім та справедливим судом, утвореним відповідно до закону [10].

Суд, здійснюючи правосуддя, на засадах верховенства права забезпечує захист гарантованих Конституцією України та законами прав і свобод людини і громадянина, прав та законних інтересів юридичних осіб, інтересів суспільства і держави.

Під час війни в Україні правосуддя продовжує свою роботу. Про особливості відправлення правосуддя в Україні під час війни голова Ради суддів України Богдан Моніч розповів італійському виданню *Adnkronos* у Конституційному суді Італії. Голова РСУ Богдан Моніч пояснив, як здійснюється правосуддя в умовах війни: “Навіть у цих умовах правосуддя здійснюється у штатному режимі. Суди працюють, справи розглядаються, а громадяни звертаються за захистом своїх прав. Звичайно, за винятком окупованих територій. Скажу, що в українському законодавстві діяльність судів регламентується Законом України “Про правовий режим воєнного стану”, у якому стаття 26 чітко говорить, що навіть в умовах воєнного стану робота судів не може бути припинена, тобто не може бути обмежено конституційне право людини на судовий захист. Ніяких скорочених чи прискорених процедур здійснення правосуддя не допускається. Всі суди, де це можливо, мають працювати у штатному режимі. Хоча певні корективи є. Люди стали менше звертатися до суду, з’являтися у судові засідання, адже передусім перед ними постало питання перемогти ворога, а не свого опонента в суді” [7].

Суди здійснюють правосуддя самостійно. Судді при здійсненні правосуддя незалежні від будь-якого впливу, нікому не підзвітні і підкоряються лише закону. Гарантії самостійності судів і незалежності суддів визначаються Конституцією та законами України.

У зв’язку із воєнним конфліктом на території України Верховна Рада України внесла зміни до Закону України “Про судоустрій і статус суддів” щодо зміни підсудності судів. Відповідно до ч. 7 статті 147: “У зв’язку зі стихійним лихом, військовими діями, заходами щодо боротьби з тероризмом або іншими надзвичайними обставинами, робота суду може бути припинена з одночасним визначенням іншого суду, який буде здійснювати правосуддя на території суду, що припинив діяльність та який найбільш територіально наближений до суду, роботу якого припинено, або до іншого визначеного суду, за рішенням Вищої ради правосуддя, що ухвалюється за поданням Голови Верховного Суду, а у разі неможливості здійснення Вищою радою правосуддя своїх повноважень – за розпорядженням Голови Верховного Суду” [10].

Діяльність судової влади є важливим елементом у побудові правової держави, де суд зобов’язаний бути саме судом – авторитетним, владним, самостійним, дійсно незалежним. Люди хочуть бачити реального гаранта їхніх прав, надійного захисника їхніх інтересів.

Відповідно до ст. 131 Конституції України, в Україні діє Вища рада правосуддя (далі – ВРП). В Україні діє Закон України від 21.12.2016 р. “Про Вищу раду правосуддя”. Цей закон визначає статус, повноваження, засади організації та порядок діяльності Вищої ради правосуддя [8].

ВРП складається з двадцяти одного члена, десятьох з яких обирає з’їзд суддів України з числа суддів чи суддів у відставці, двох – призначає Президент України, двох – обирає Верховна Рада України, двох – з’їзд адвокатів України, двох – всеукраїнська конференція прокурорів, двох – з’їзд представників юридичних закладів вищої освіти та наукових установ. Голова Верховного Суду входить до складу Вищої ради правосуддя [4].

Обрання (призначення) на посади членів ВРП здійснюється в порядку, передбаченому Законом “Про Вищу раду правосуддя”, на основі принципів верховенства права, професійності, публічності, політичної нейтральності [8].

На посаду члена Вищої ради правосуддя може бути обраний (призначений) громадянин України, не молодший тридцяти п’яти років, який володіє державною мовою, має вищу юридичну освіту та стаж професійної діяльності у сфері права не менше п’ятнадцяти років, належить до правничої професії та відповідає критерію політичної нейтральності, а також критеріям професійної компетентності, професійної етики та доброчесності [4].

Строк повноважень обраних членів Вищої ради правосуддя становить 4 роки. Одна й та сама особа не може обіймати посаду члена Вищої ради правосуддя два строки поспіль. Член Вищої ради правосуддя має належати до правничої професії та відповідати критерію політичної нейтральності.

Отже, Вища рада правосуддя – вищий орган державної влади в Україні, який діє на постійній основі для забезпечення незалежності судової влади. Діяльність цього органу є надзвичайно важливою, адже без нього правосуддя поступово занепадатиме.

ВРП є незалежним та автономним органом, проте не є ізольованим від інших органів влади, навпаки, тісно співпрацює та взаємодіє з державними органами, органами суддівського самоврядування, їх посадовими особами, міжнародними організаціями тощо. Потреба існування такої взаємодії пов'язується з необхідністю не лише запобігти надмірній концентрації влади, а й забезпечити стабільність і сталість діяльності державних інститутів, слугувати кращій їх організації та злагодженості діяльності, подоланню можливого протистояння всередині державного механізму [5, с. 139].

Досліджуючи законодавство України, а саме: Конституцію України, Закон України “Про Вищу раду правосуддя”, Закон України “Про судоустрій і статус суддів”, можна зрозуміти, з якими суб'єктами державної влади взаємодіє Вища рада правосуддя. Зокрема, в процесі її формування беруть участь Президент України, Верховна Рада України, органи прокуратури, органи суддівського самоврядування (стаття 131 Конституції України, стаття 5 Закону України “Про Вищу раду правосуддя”) [8; 10].

Згідно із статтею 131 Конституції України, ВРП вносить подання про призначення судді на посаду. Відповідно співпрацює з Вищою кваліфікаційною комісією суддів України та Президентом України. Під час призначення судді на посаду ВРП взаємодіє з Президентом України.

Згідно із статтею 131 Конституції України, ВРП надає згоду на затримання судді чи утримання його під вартою, ухвалює рішення про тимчасове відсторонення судді від здійснення правосуддя. Вища рада правосуддя взаємодіє із Генеральним прокурором України та його заступником.

Необхідно зазначити, що ВРП взаємодіє з Кабінетом Міністрів України. Для забезпечення фінансової підтримки ВРП, згідно з статтею 32 Бюджетного кодексу України, Кабінет Міністрів України розробляє законопроект про Державний бюджет України. Розпорядники коштів складають бюджетні запиту для подання Міністерству фінансів України (стаття 35 Бюджетного кодексу України) [1].

Вирішуючи питання про переведення судді з одного суду до іншого, Вища рада правосуддя взаємодіє із Вищою кваліфікаційною комісією суддів України та Державною судовою адміністрацією України (стаття 70 Закону України “Про Вищу раду правосуддя”) [8].

У сфері інформаційного забезпечення діяльності Вищої ради правосуддя остання взаємодіє з іншими суб'єктами права. Так, положеннями статті 31 Закону України “Про Вищу раду правосуддя” Вища рада правосуддя має право вимагати та одержувати на запиту необхідну інформацію [5, с. 141].

Запровадження в Україні військового стану 24 лютого 2022 року викликало ряд проблем у діяльності як судів, так і Вищої ради правосуддя. З того ж 24 лютого 2022 року у ВРП відсутній повноважний склад через припинення повноваження її членів. 26 січня та 23 лютого в більшості членів Вищої ради правосуддя закінчилися повноваження у зв'язку з їх звільненням за власним бажанням, а повноважною ВРП є за умови обрання (призначення) на посаду щонайменше 15 членів та складання ними присяги. Водночас ВРП із моменту запровадження воєнного стану не переставала працювати і активно реагує на виклики, які постають перед судовою системою та державою.

В умовах воєнного стану діяльність членів ВРП відбувається за такими головними напрямками:

– ініціювання політико-правової реакції міжнародної спільноти на військові злочини росії в Україні. Консолідація зусиль щодо збирання доказів для покарання загарбників;

Зокрема, 26.03.2022 р. ВРП звернулась до Верховного комісара Організації Об'єднаних Націй з прав людини Мішель Бачелет та до Директора Бюро з демократичних інституцій та прав людини Організації з безпеки і співробітництва в Європі Маттео Мекаччі з проханням негайно ініціювати питання про виключення російської федерації зі складу ООН і ОБСЄ;

– ініціювання та участь у заходах щодо врегулювання проблемних питань функціонування судової влади;

– налагодження та координація співпраці з польськими колегами задля надання гуманітарної допомоги Україні;

– допомога українським воїнам, тимчасово переміщеним громадянам [2].

Таким чином, в умовах воєнного стану основною проблемою в діяльності ВРП є відсутність повноважного складу. Не зважаючи на зазначену проблему, ВРП продовжує працювати в межах тих повноважень, які має змогу реалізувати. Водночас етична рада, яка відбирає кандидатів у члени ВРП, проводить із ними співбесіди, проте вважає своїм обов'язком не оприлюднювати записи цих співбесід з метою забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у співбесідах. Проте таке рішення суперечить Закону України “Про Вищу раду правосуддя”, відтак єдиним логічним виходом із цієї ситуації є обрання членів ВРП та оприлюднення записів уже після завершення військового стану на території України.

Водночас існують проблеми функціонування судової системи. Станом на 31.12.2021 р. гранична кількість посад суддів – 7 304. Кількість осіб, призначених (обраних) на посаду судді, станом на 31.12.2021 р. – 5 236 / 72 % від граничної кількості посад суддів [3].

Із наведеної вище статистики виникає така проблема: брак суддів, оскільки 28 % суддів в Україні не вистачає. Для вирішення проблеми з браком суддів в Україні потрібно спочатку запустити Вищу кваліфікаційну комісію суддів України. Наступний крок – це скоротити процес добору суддів, створити зовнішнє незалежне оцінювання для суддів та складанням практичного екзамену з написанням судового рішення.

Відповідно до Закону України “Про правовий режим воєнного стану”, в період воєнного стану повноваження судів не можуть бути припинені, а скорочення чи прискорення будь-яких форм судочинства забороняється [9]. Хоча частина судів призупинили свою діяльність через бойові дії та тимчасову окупацію, внаслідок чого голова Верховного Суду України видав розпорядження “Про зміну територіальної підсудності судових справ в умовах воєнного стану”, відтак територіальну підсудність, враховуючи неможливість судами здійснювати правосуддя, було змінено. Реалізація таких повноважень Головою Верховного Суду стала можлива завдяки прийнятими на початку березня законодавчими змінами до частини 7 статті 147 Закону України “Про судоустрій і статус суддів”. Дана стаття в редакції, чинній станом на сьогодні, передбачає, що у разі неможливості здійснення правосуддя судом з об'єктивних причин під час воєнного або надзвичайного стану, через стихійне лихо, військові дії, заходи щодо боротьби з тероризмом або інші надзвичайні обставини може, бути змінено територіальну підсудність судових справ, що розглядаються в такому суді, за рішенням Вищої ради правосуддя, що ухвалюється за поданням Голови Верховного Суду, шляхом її передачі до суду, який найбільш територіально наближений до суду, який не може здійснювати правосуддя, або іншого визначеного суду. У разі неможливості здійснення Вищою радою правосуддя такого повноваження воно здійснюється за розпорядженням Голови Верховного Суду. Відповідне рішення є також підставою для передачі усіх справ, які перебували на розгляді суду, територіальна підсудність якого змінюється. На територіях, звільнених від окупації, суди відновлюють роботу в штатному режимі.

Водночас в умовах воєнного стану актуальним залишається питання дистанційної участі в судових засіданнях. Дане питання первинно набуло особливої популярності в 2020 році у зв'язку з поширенням пандемії Covid-19, тому весною 2020 року Верховна Рада України прийняла ряд законів, які регулювали реалізацію права учасників справи дистанційно брати участь у судових засіданнях

Висновки. Правосуддя відіграє важливу роль у державі. Роль судової влади в суспільстві виражається в тому, щоб забезпечувати панування права, вираженого, насамперед, у Конституції та інших законах. Правосуддя – це виключно судова діяльність. Суди, згідно з Конституцією України, є самостійною гілкою влади і діють незалежно від законодавчої та виконавчої влади (ст. 6 Конституції). Судову систему України становлять суди загальної юрисдикції утворюють єдину систему судів. Діяльність судової влади є важливим елементом у побудові правової держави.

У зв'язку із воєнним конфліктом на території України Верховна Рада України внесла певні зміни до Закону України “Про судоустрій і статус суддів”, зокрема щодо територіальної підсудності.

В Україні діє Вища рада правосуддя, яка на постійній основі покликана забезпечувати незалежність судової влади. Щодо основної проблеми діяльності ВРП в умовах воєнного стану треба зарахувати відсутність повноважного складу ВРП та неможливість її доформування з дотриманням вимог чинного законодавства. Водночас у складі ВРП продовжують працювати Віктор Грищук, Оксана Блажівська, Інна Плахтій, Віталій Саліхов, Голова Верховного Суду Всеволод Князєв. З моменту запровадження воєнного стану члени Вищої ради правосуддя ні на день не зупинили діяльність та активно реагували на виклики, які постали перед державою та судовою системою. Ця діяльність членів Вищої ради правосуддя відбувалася за такими головними напрямками: ініціювання політико-правової реакції міжнародної спільноти на військові злочини росії в Україні; консолідація зусиль щодо збирання доказів для покарання загарбників; ініціювання та участь у заходах щодо врегулювання проблемних питань функціонування судової влади; налагодження та координація співпраці з польськими колегами задля надання гуманітарної допомоги Україні; допомога українським воїнам, тимчасово переміщеним громадянам.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бюджетний кодекс України: Закон України від 08.07.2010 р. № 2456-VI. URL : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2456-17> (дата звернення: 06.04.2022).
2. Діяльність ВРП в умовах воєнного стану. (2022). URL : <https://hcj.gov.ua/news/diyalnist-vrp-v-umovah-voennogo-stanu>.
3. Звіт Вищої кваліфікаційної комісії суддів України за 2021 рік. (2021). URL : <https://adm.lv.court.gov.ua/archive/1244429/> (дата звернення: 06.04.2022).
4. Конституція України: Закон від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 07.02.2022).
5. Косткіна Ю. О. (2016). Взаємодія Вищої ради правосуддя з органами державної влади, органами суддівського самоврядування та іншими суб'єктами права. URL : https://vkslaw.knu.ua/images/verstka/4_2016_Kostkina.pdf (дата звернення: 06.04.2022).
6. Монін Б. (2022). Початок війни став для судової системи викликом. Але ми впоралися. URL : <https://zib.com.ua/ua/151123.html> (дата звернення: 05.05.2022).
7. Правознавство : підручник. (2022) / авт. кол. Демський С. Е., Ковальський В. С., Колодій А. М. (керівник авт. кол.), Кулик О. Г., Олійник А. Ю., Опришко І. В., перероб. та доп. К. : Юрінком Інтер. 736 с.
8. Про Вищу раду правосуддя : Закон України від 21.12.2016 р. № 1798-VIII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-19#Text> (дата звернення: 07.02.2022).
9. Про правовий режим воєнного стану : Закон України від 12.05.2015 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text>.
10. Про судоустрій і статус суддів : Закон України від 02.06.2016 р. № 1402-VIII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19#Text> (дата звернення: 07.02.2022).

REFERENCES

1. Biudzhetni kodeks Ukrainy. (2010). [Budget Code of Ukraine]: Zakon Ukrayiny. URL : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2456-17> [in Ukrainian].
2. Diialnist VRP v umovakh voiennoho stanu. (2022). [Activities of the SCJ under Martial Law]. URL : <https://hcj.gov.ua/news/diyalnist-vrp-v-umovah-voennogo-stanu> [in Ukrainian].
3. Zvit Vyshchoi kvalifikatsiinoi komisii suddiv Ukrainy za 2021 rik. (2021). [Report of the Higher Qualification Commission of Judges of Ukraine for 2021]. URL : <https://adm.lv.court.gov.ua/archive/1244429/> [in Ukrainian].
4. Konstytutsiia Ukrainy vid 28.06.1996. No. 254k/96-VR. [The Constitution of Ukraine]. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-vr#Text> (data zvernennya: 03.03.2022) [in Ukrainian].
5. KostkinaYu, O. (2016). Vzaiemodiia Vyshchoi rady pravosuiddia z orhanamy derzhavnoi vlady, orhanamy suddivskoho samovriaduvannia ta inshymy subiektamy prava. [Interaction of the Supreme Council of Justice with State Authorities, Bodies of Judicial Self-Government and other Subjects of Law]. URL : https://vkslaw.knu.ua/images/verstka/4_2016_Kostkina.pdf [in Ukrainian].
6. Monin, B. (2022). Pochatok viiny stav dlia sudovoi systemy vyklykom. Ale my vporalysia. [The Beginning of the War Became a Challenge for the Judicial System. But we Managed]. URL : <https://zib.com.ua/ua/151123.html> [in Ukrainian].

7. Pravoznavstvo : pidruchnyk. (2022). [Jurisprudence] / avt. kol.: Demskyi S. E., Kovalskiy V. S., Kolodii A. M. (kerivnyk avt. kol.), Kulyk O. H., Oliinyk A. Iu., Opryshko I. V., pererob. ta dop. K. : Yurinkom Inter. 736 s. [in Ukrainian].

8. Pro Vyshchu radu pravosuddia : Zakon Ukrainy vid 21.12.2016. No. 1798-VIII. [About the Supreme Council of Justice]. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-19#Text> [in Ukrainian].

9. Pro pravovyi rezhym voiennoho stanu : Zakon Ukrainy vid 12.05.2015. [About the Legal Regime of Martial Law]. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text> [in Ukrainian].

10. Pro sudoustrii i status suddiv : Zakon Ukrainy vid 02.06.2016. No. 1402-VIII. [About the judiciary and the status of judges]. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19#Text> [in Ukrainian].

Дата надходження: 28.07.2022 р.

Olha Kolych

Lviv Polytechnic National University,
Ph. D., Assoc. Prof.

Associate Professor of Theory of Law and Constitutionalism
Institute of Jurisprudence, Psychology and Innovative Education

Olha.I.Kolych@lpnu.ua

ORCID: 0000-0002-6772-4877

Researcher ID V-9745-2017

Valeriy Daniv

Lviv Polytechnic National University,
Student

Institute of Jurisprudence and Psychology

THE JUSTICE SYSTEM IN UKRAINE AND THE PROBLEMS OF ITS FUNCTIONING UNDER THE CONDITIONS OF THE MARTIAL STATE

The article carries out a general theoretical analysis of the activity of the courts, discusses the issues of justice and the activity of the Supreme Council of Justice in the modern period of martial law in Ukraine.

Consider the specifics of the activity of the High Council of Justice, as the only state body that is called upon to submit applications for the appointment of a judge to a position, to make a decision regarding a violation by a judge or a prosecutor of requirements regarding incompatibility, to make a decision to dismiss a judge from the position, to give consent to the detention of a judge or his detention under worth Justice is considered as a function of the state and as a judicial activity.

The main problems of justice during the period of martial law are singled out, in particular, the problems of the jurisdiction of courts; insufficient number of persons appointed to the position of judge (about 28 % of judges are not enough), problems of remote participation in court sessions (this problem became relevant during the COVID-19 pandemic, and remains open during martial law). It is noted that the Supreme Council of Justice is an independent and autonomous body that closely cooperates with other state bodies.

The main problem of the activity of the High Council of Justice in the conditions of martial law is the lack of its authorized composition and significant difficulties with its formation.

It was emphasized that even under such conditions, this body continues to work, in particular, it initiates the political and legal reaction of the international community to russia's war crimes in Ukraine, consolidates efforts to collect evidence to punish the invaders, initiates measures related to the settlement of problems of the functioning of the judiciary, establishes and coordinates cooperation with foreign partners on the provision of humanitarian aid to Ukraine, organizes assistance to Ukrainian soldiers and temporarily displaced citizens. It is emphasized that, despite the absence of an authorized member of the Supreme Council of Justice, in the conditions of martial law, the SCJ continues to work within the limits of the powers it is able to exercise.

Key words: justice, court, Supreme Council of Justice, martial law.